

Ochrana osobnosti

Seminář č. 3

Milé kolegyně a kolegové,

Pro vaši snazší orientaci, přikládám krátké shrnutí tématu ochrany osobnosti. Pro potřeby řešení zadaných příkladů nicméně doporučuji čerpat zejména z prezentace doc. Ronovské (a tam uvedených zdrojů a právních předpisů), kterou naleznete ve studijních materiálech.

S případnými dotazy se na mě neváhejte obracet na jana.polaskova@law.muni.cz. Přeji vám mnoho zdaru a vytrvalosti při online vzdělávání.

Mgr. Jana Polášková

I. Právo na ochranu osobnosti v občanském zákoníku

Právní úprava ochrany osobnosti v novém Občanském zákoníku (NOZ) je obsažena v **§ 81 a násl.** (vychází z obecných principů, viz § 3). Právní úprava NOZ zdůrazňuje přirozenoprávní povahu osobnostních práv člověka (viz. §81 odst. 1 NOZ).

Otázka náhrad při újmě na osobnostních právech je upravena v **§ 2956 a násl.** v rámci úpravy závazků z deliktu.

II. Rozsah ochrany osobnosti (§ 81 NOZ)

Chráněné statky osobnostní, viz § 81 odst. 1 NOZ: „Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.“

Demonstrativní výčet v § 81 odst. 2 NOZ:

- život
- důstojnost člověka
- zdraví
- právo žít v příznivém životním prostředí
- vážnost
- čest
- soukromí
- projevy osobní povahy

III. Zákonné omezení práva na ochranu osobnosti

Zásah možný **se svolením člověka** (se souhlasem)

- jednostranné právní jednání člověka

- viz § 84 zachycení, § 85 rozšiřování podoby (zásahy do soukromí).
- nutná určitost zásahu (jakého chráněného statku se týká, rozsah, způsob zásahu)
- souhlas lze odvolat

Na základě zákona (tzv. **bezúplatné zákonné licence**)

- zákonná úřední licence 88 NOZ
 - zákonná licence vědecká a umělecká § 89 NOZ
 - zákonná licence zpravodajská (reportážní) 89 NOZ
- zákonný důvod nesmí být využit v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby (v případě pochybností vykládat restriktivně, viz § 90 NOZ, příp. užití testu proporcionality)
 - musí být vždy zaručena základní ochrana důstojné existence dotčené fyzické osoby

IV. Prostředky ochrany osobnostních práv

Ochrana se týká porušení i ohrožení osobnostních práv.

a) specifické prostředky (§ 82 a 2956 a násl. NOZ)

- a. zdržení se takových zásahů a nepokračování v takovém jednání (**negatorní žaloba**)
- b. odstranění následků neoprávněného zásahu obnovením původního stavu (**restituční žaloba**, § 2951, resp. § 82 odst. 1 NOZ),
- c. poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (**satisfakční žaloba**) ve formě:
 - nemateriální (omluva)
 - materiální (v penězích) dle § 2956 a násl. NOZ.

b) obecné prostředky

- náhrada škody (§ 2894 a násl. NOZ)
- vydání bezdůvodného obohacení (§ 2991 a násl. NOZ)

Kdo se může domáhat ochrany osobnostních práv?

- a) člověk, jehož osobnost byla dotčena a po jeho smrti přísluší toto právo uplatňovat (§ 82 odst. 1 NOZ)
- b) kterákoli z osob jemu blízkých (postmortální ochrana, viz § 82 odst. 2 NOZ)

Osobnostní práva považuje NOZ za **nepromlčitelná**. Právo na odčinění způsobené újmy se však promlčuje (§ 612 NOZ).

K rozhodování sporů z ochrany osobnosti je v 1. stupni příslušný obecný (**okresní soud**) žalovaného

V. Náhrada nemajetkové újmy

Při zásahu do práva na ochranu osobnosti lze požadovat náhradu majetkové i nemajetkové újmy (§ 2956 NOZ).

Interpretační pravidlo pro určování výše náhrady nemajetkové újmy (**2957 NOZ**)
(neoficiální“ tabulky NS + metodika)

Nemajetková újma lze hradit i dalším osobám (2971 NOZ) –zvláštní žalobní nároky těchto osob